

3. Лотоцький О. Українські джерела церковного права. *Праці українського наукового інституту. Серія правнича*. 1931. Т. 5, кн. 1. 318 с.

4. Кудін С. В. Форми існування кримінального права України у X – першій половині ХУІІ ст. *Вісник АПСВ*. 2002. № 4. С. 70 – 75.

Санжаров Валерій Анатолійович,

кандидат історичних наук,

старший викладач кафедри теоретико-правових дисциплін

ННІ права Державного податкового університету

Бинюк Наталія Михайлівна

старший викладач кафедри теоретико-правових дисциплін

ННІ права Державного податкового університету

СЕРЕДНЬОВІЧНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОСУДДЯ ЗГІДНО АНГЛОСАКСОНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ

Збереглися закони дванадцяти англосаксонських королів: закони кентських королів Етельберта (написані наприкінці VI ст.), Хлотера і Еадріка (написані разом близько 673–685 рр.) і Вітреда (близько 695 р.); перші закони Вессекса короля Іне, які були складені близько 688–694 рр., незадовго до того закони Віхтреда; закони Альфреда Великого кінця IX ст. (892–893), а також його договір з датчанами (880–890); закони Едуарда Старшого (900–925), Етельстана (925–939), Едмунда (942–946), Едгара (962–963); безліч наборів законів від Етельреда (близько 991–1000); і закони Кнута початку XI ст. Велика частина цього законодавства збереглася в пізніших законодавчих кодексах або рукописах [1, с. 25–63].

Найдавніші англосаксонські закони значною мірою базувалися на германській правовій системі, і це видно зі структури та змісту кодексу

Етельберта. Система грошової компенсації, опора на ворожнечу та особисту помсту як частину системи покарання, а також положення про відшкодування за лікування, закладені в тарифах на травми, все це має основи в германському праві [2 с. 1–43]. Покарання в першому законодавстві Етельберта, виданому на рубежі VII століття, повністю склалися з грошових зборів, головним чином призначених для компенсації жертві злочину. Ця система компенсації була значною мірою розроблена для забезпечення мирного посередництва між ворогуючими сторонами та відшкодування шкоди тим, хто постраждав під час суперечки. Правова система, побудована на грошовій компенсації, також була стандартом для ранньосередньовічних феодальних суспільств на континенті. Таким чином, зміст кодексу законів Етельберта не був надто інноваційним: велика частина його положень, можливо, вже існувала як усна правова система в Кенті. Його основним внеском у розвиток англійського права було не формулювання законів, а їх запис, що надає їм сталості [2, с. 18].

Від самого початку духовенство відіграло велику роль у формуванні англійського права, частково тому, що за межами церковної громади було небагато письменних. Не випадково перші писані закони Англії були створені лише після прибуття бенедиктинського монаха Августина в Кент наприкінці шостого століття і навернення Етельберта, короля Кента, у християнство. Церква могла підтримувати королівське правосуддя, коли король не міг переконливо підтримувати порядок, викликаючи страх покарання з боку вищої сили. Судова підтримка Церкви на ранній стадії дозволила королівському закону перетворитися на ефективну систему кримінальних проваджень, водночас налагодивши постійне партнерство короля та Церкви в боротьбі зі злочинною поведінкою [3, с. 15–17].

Християнські ідеали та державна справедливість були переплетені в ранньосередньовічній Англії. Церкву і короля об'єднувала спільна мета – покращення й порядок суспільства. Однак ці два карних органи можуть

кардинально відрізнятися за своїми підходами та переконаннями щодо цієї мети. Король був зосереджений на стримуванні та викоріненні злочинності в суспільстві загалом, тоді як Церква дивилася більше на спокуту злочину окремої людини [4, с. 53, 54].

Християнські вірування також були закладені в судовий процес, а також у законодавство. Справи, як правило, вирішувалися свідченнями свідків і клятвами. Велике значення надавалося складанню клятви: зазвичай клятву приносили над реліквіями або якимось предметом релігійного значення. Надійність і чесність високо цінувалися в суспільстві, в якому більшість людей були неписьменними: заклик до Бога під час прийняття присяги ставив під загрозу смертельну та безсмертну репутацію людини, якщо вона вчинила лжесвідчення. У певних ситуаціях, коли, наприклад, не вдалося знайти надійного свідка або докази були неясними, обвинуваченого можуть відправити на випробування. В Англії випробування використовувалися лише в кримінальних справах.

Існують певні злочини, за які постійно призначалася смертна кара з VII до XI століть. Одним з таких є крадіжка. Першим випадком смертної кари, включеною в англосаксонські закони, було покарання за крадіжку. Проте в англосаксонських покараннях була певна гнучкість. Дуже небагато положень передбачають єдине покарання без урахування обставин чи можливостей для прощення. Покарання (якщо не страта на смерть) є буквальною грошовою вартістю особи на основі її суспільного статусу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pollock F., Maitland F.W. The History of English Law before the time of Edward I. Cambridge: Cambridge University Press, 1899. XXXVIII, 688 p.
2. Wormald C.P. Legal Culture in the Early Medieval West: Law as Text, Image and Experience. London, Rio Grande: The Hambledon Press, 1999. XXII, 401 p.

3. Мацелик М.О., Бинюк Н.М., Санжарова Г.Ф. Середньовічне церковне судочинство: цивільний та кримінальний процеси. *Ірпінський юридичний часопис*. Серія: право. 2022. Вип. 1 (8). С. 9–20.

4. Санжаров В.А., Мацелик М.О., Санжарова Г.Ф. Злочини і «кримінальні» провадження проти прелатів в церковному судочинстві XII–XIV століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С.51–55.

Смірнов Євгеній Вікторович,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти
ННІ права Державного податкового університету*

Старостюк Алла Вікторівна,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теоретико-правових дисциплін
ННІ права Державного податкового університету
(науковий керівник)*

ПРАВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

В умовах удосконалення функціонування правової системи України особливе місце займають питання, які стосуються концептуальних підходів праворозуміння. Варто зазначити, що сучасна теоретико-правова думка характеризується багатогранністю ідей щодо визначення поняття «право». Проблеми розуміння права можна віднести до вічних. На протязі всього часу існування права науковий інтерес до нього не тільки не зникає, а й постійно зростає.

Активізація дослідження проблем праворозуміння обумовлена і тим, що в сучасних соціокультурних умовах, незважаючи на деяке підвищення ролі права

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ «VI ВСЕУКРАЇНСЬКИХ НАУКОВО-
ПРАВОВИХ ЧИТАНЬ»**

**пам'яті доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста
України, член-кореспондента Національної академії правових наук
України**

НІНІ РОМАНІВНИ НИЖНИК

27 жовтня 2022 року

місто Ірпінь

УДК 34(477)(063)

З-41

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шевченко Анатолій Євгенійович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін ННІ права Державного податкового університету, академік Академії наук вищої школи України.

Косілова Ольга Іванівна – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри теоретико-правових дисциплін ННІ права Державного податкового університету.

Рекомендовано до друку Вченою Радою
Навчально-наукового інституту права Державного податкового
університету
(протокол № 6 від 15 листопада 2022 р.)

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, установ, організацій та іншої інформації несуть автори матеріалів. Переклади і передруки дозволяються лише за згодою авторів.

З-41

«VI Всеукраїнські науко-правові читання» пам'яті доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, член-кореспондента Національної академії правових наук України Ніни Романівни Нижник»: збірник матеріалів / за заг. ред. А. Є. Шевченка. 2023. 225 с.

Збірник «VI Всеукраїнських науково-правових читань» містить матеріали наукових досліджень працівників науково-дослідницьких установ, професорсько-викладацького складу, здобувачів вищої освіти з теорії, історії держави і права, конституційного права, адміністративного права, інших галузей права, державного будівництва та публічного управління.

Університет ДПУ, 2023
Автори, 2023

ЗМІСТ

I. Теорія, історія держави і права; Конституційне право; Філософія права

Баранков Олег Григорович

ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ.....9

Берестень Артем Валерійович

ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПРОЦЕСІ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ..... 15

Берестень Вадим Валерійович, Берестень Артем Валерійович,

ПРАВОВА ОСВІТА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....19

Берестень Артем Валерійович, Мисюк Дмитро Миколайович,

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ РЕЙХКОМІСАРІАТУ
«УКРАЇНА».....24

Боднарчук Олег Григорович

НАСЛІДКИ РАДЯНІЗАЦІЇ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ 29

Борисюк Христина Олексіївна, Камаралі Світлана Євгенівна

ПРАВА ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКОМУ ПРАВІ 34

Борисюк Христина Олексіївна, Старостюк Алла Вікторівна

СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.....37

Замота Анна Олександрівна, Старостюк Алла Вікторівна

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ 40

Жидовцева Олена Сергіївна

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ЦІННІСТЬ ЖІНКИ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ 43

Камаралі Світлана Євгенівна

ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК УМОВИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СИТУАЦІЇ..... 48

Коваленко Сергій Петрович, Павлюх Ольга Анатоліївна

ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ РИМСЬКОЇ РОТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КАНОНІЧНОГО ПРАВА	51
<i>Коваль Богдан Вікторович</i>	
ПАНДЕМІЯ COVID-19 І КОРУПЦІЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	54
<i>Косілова Ольга Іванівна, Линник Тетяна Василівна, Федірко Іван Павлович</i>	
ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ	58
<i>Кудін Сергій Володимирович</i>	
ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ РАКУРС ДОСЛІДЖЕННЯ	62
<i>Курдибан Софія Павлівна</i>	
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВА ДУМКА ДОБИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	67
<i>Мацелик Михайло Олексійович, Санжарова Галина Федорівна</i>	
16 МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС СЕРЕДНЬОВІЧНОГО КАНОНІЧНОГО ПРАВА В СЕНТ-ЛУЇСІ (ЛИПЕНЬ 2022 РОКУ)	71
<i>Мацелик Михайло Олексійович</i>	
ПРАВО ЛЮДИНИ НА ОСВІТУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	74
<i>Онофрей Владислава Сергіївна, Бинюк Наталія Михайлівна</i>	
ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ НОРМОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ	78
<i>Патlachук Василь Никифорович</i>	
ПРИНЦИПИ СУЧАСНОГО ПОЛЬСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	82
<i>Патlachук Василь Никифорович, Патlachук Олександр Васильович</i>	
ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРВЕНЦІОНІСТСЬКОЇ ТА СУЧАСНИХ ДОКТРИН ПРИРОДООХОРОННОГО ПРАВА	87
<i>Подорога Леонід Вікторович, Лоцихін Олександр Миколайович</i>	
РОЗВИТОК ФОРМ (ДЖЕРЕЛ) УКРАЇНСЬКОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЗА ЧАСІВ КИЇВСЬКОЇ РУСІ	93

<i>Санжаров Валерій Анатолійович, Бинюк Наталія Михайлівна</i>	
СЕРЕДНЬОВІЧНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОСУДДЯ ЗГІДНО	
АНГЛОСАКСОНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ	96
<i>Смірнов Євгеній Вікторович, Старостюк Алла Вікторівна</i>	
ПРАВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	99
<i>Соломенко Марина Віталіївна, Бинюк Наталія Михайлівна</i>	
ДЕРЖАВНИЙ АПАРАТ, ЙОГО ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА	
ДІЯЛЬНОСТІ	102
<i>Старостюк Алла Вікторівна, Мазяр Карина Володимирівна</i>	
ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЮРИСТІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ	108
<i>Чекарамів Катерина Сергіївна, Нікітін Юрій Вікторович</i>	
КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ, ЯК ОСНОВА ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ	
ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	112
<i>Шевченко Анатолій Євгенійович, Фатхутдінова Олена Василівна, Федорчук</i>	
<i>Олег Васильович</i>	
ПРОБЛЕМА МИРУ В СЕРЕДНІ ВІКИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ І	
ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	116
<i>Шкурська Яна Олегівна, Гергало Світлана Станіславівна Боднарчук Оксана</i>	
<i>Іванівна</i>	
ЗАСНУВАННЯ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ ТА ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО В	
ЧАСИ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	119
<i>Яцишена Ганна Анатоліївна, Мацелик Михайло Михайлови</i>	
ПОХОДЖЕННЯ ПРАВА НА НАЛЕЖНУ СУДОВУ ПРОЦЕДУРУ В	
СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ КАНОНІЧНОМУ ПРАВІ... ..	125
<i>Кравчук Микола Володимирович</i>	
ПАТРІАРХ ЙОСИП СЛІПІЙ – ВЕЛИКИЙ ДЕРЖАВНИК, СВІТОЧ	
УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ	128
<i>Кравчук Олена Валеріївна, Косілова Ольга Іванівна</i>	

НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА ЯК ФЕНОМЕНУ СВІТОВОГО ПРАВОЗНАВСТВА	134
<i>Цимбалюк Анатолій Володимирович, Цимбалюк Світлана Ярославівна</i>	
ПРАВО ЯК ЦІННІСТЬ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	138
<i>Гонцовська Ліана Володимирівна, Бинюк Наталія Михайлівна</i>	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДОМЧОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ.....	141
<i>Тимошук Наталія Сергіївна</i>	
РИМСЬКА ЦЕРКВА І СВІТСЬКА ВЛАДА В XIII СТОЛІТТІ: ЗМІНИ В БАЛАНСІ СИЛ І ПРАВОВІДНОСИНАХ	145
II. Цивільне право і процес	
<i>Амеліна Анна Сергіївна</i>	
ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	211
<i>Гапонюк Олександр Вікторович, Лаговська Наталія Валеріївна</i>	
ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.....	153
<i>Демчук Марія Василівна, Амеліна Анна Сергіївна</i>	
ПІДСТАВИ І ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ТА ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ В УКРАЇНІ.....	156
<i>Єроменко Анастасії Романівни, Амеліна Анна Сергіївна</i>	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	160
<i>Інгульська Діана Анатоліївна, Амеліна Анна Сергіївна</i>	
ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ	163
<i>Калюжна Крістіна Віталіївна, Амеліна Анна Сергіївна</i>	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ І ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ	

ВЛАСНОСТІ.....	166
<i>Лаговська Наталія Валеріївна, Сластьоненко Оксана Олександрівна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	171
<i>Лантух Ярослав Васильович</i>	
ЗАХИСТ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	175
<i>Петрук Віта Павлівна, Лаговська Наталія Валеріївна</i>	
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ, ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ	184
ІІІ. Фінансове право; Адміністративне право і процес; Інформаційне право	
<i>Вербовий Андрій Олексійович, Ліщук Уляна Вікторівна, Новицька Наталія Борисівна</i>	
КОРПОРАТИВНІ ПІДПРИЄСТВА ЯК СУБ'ЄКТ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАНОГО БЮДЖЕТУ.....	189
<i>Касьяненко Любов Михайлівна</i>	
ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ У ФІНАНСОВО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ	193
<i>Кравченко Михайло Георгійович</i>	
ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ.....	198
<i>Омельчук Віктор Сергійович</i>	
ПІДСТАВИ ДОКАЗУВАННЯ ВИНИ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ ПОДАТКОВИМИ ОРГАНАМИ.....	202

IV. Кримінальний процес та криміналістика

Амеліна Анна Сергіївна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО ТА СПЕЦІАЛІСТА ПРИ
ПРОВЕДЕННІ ОГЛЯДУ ДОКУМЕНТІВ.....211

Касьянов Ігор Олександрович, Бірюкова Інна Георгіївна

ДО ПИТАННЯ ТИМЧАСОВО ВИЛУЧЕНОГО МАЙНА ПІД ЧАС ОБШУКУ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ 216

V Міжнародне та порівняльне право

Гнатчук Алла Юріївна, Богатирьов Іван Григорович

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У ВИКОНАННІ
СУДОВИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЗАСУДЖЕНИХ В УКРАЇНІ 222